

De impact van de Glorious Revolution op de East India Company

Hoe de Glorious Revolution ervoor zorgde dat de Engelse East India Company in zwaar vaarwater terecht kwam

Britse Revoluties

11-02-2011

Léon Egberts

3237311

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1: De East India Company onder de laatste Stuarts	6
Hoofdstuk 2: Impact van de Glorious Revolution op de politieke positie van de East India Company	12
Hoofdstuk 3: Wat motiveerde de compagnie en haar tegenstanders?	21
Hoofdstuk 4: Impact van de Glorious Revolution op de economische positie van de East India Company.....	25
Conclusie	29
Bibliografie:	31

Inleiding

De Engelse East India Company en de Nederlandse VOC zijn te zien als de eerste grote multinationals van de wereld. Vanaf het begin van de zeventiende eeuw dreven deze twee giganten de Portugezen en Spanjaarden langzaam weg uit Azië en namen in de vorm van *joint stock* ondernemingen de handel tussen Europa en Azië over. Halverwege de achttiende eeuw begon de Engelse compagnie met *empirebuilding* en had deze de VOC verdreven als belangrijkste handelsonderneming in de Oriënt. Een paar decennia eerder was de situatie voor de Engelse East India Company een stuk minder rooskleurig. Engeland kreeg namelijk vanaf 1688 te maken met een rij van gebeurtenissen die een zware stempel op haar geschiedenis zouden drukken. De Glorious Revolution zorgde voor een politieke machtswisseling en versterking van de macht van het parlement ten opzichte van de koning. Een ander direct gevolg van de revolutie was de betrekking van Engeland bij de Negenjarige Oorlog. De East India Company kreeg door deze gebeurtenissen zelf ook te maken met verregerende veranderingen op politiek en economisch gebied.

Over de East India Company in het algemeen en haar ontwikkeling als handelsonderneming is veel geschreven.¹ Het bekendste boek met betrekking tot deze ontwikkelingsgeschiedenis is *The Trading World of Asia and the English East India Company, 1660-1760*.² Dit meesterwerk in de economische geschiedenis is echter niet voldoende om de invloed van de Glorious Revolution op de East India Company volledig te kunnen verklaren. En hoewel het boek van Lawson³ in een hoofdstuk uitvoerig de politieke gevolgen van de Glorious Revolution op de compagnie schetst, blijft ook hier de ontwikkelingsgeschiedenis van de East India Company de basis van het verhaal, waardoor er vragen blijven hangen: Was het alleen partijstrijd tussen de Whigs en de Tories waar de compagnie mee te maken kreeg, of hadden de tegenstanders van de compagnie andere motieven? Vragen die nog meer betekenis krijgen dankzij het pas verschenen boek van Steve Pincus, *1688: The First Modern Revolution*.⁴

In dit boek beweert Pincus dat er grote verschillen waren in economische politiek tussen de Whigs en de Tories. Zo waren de Whigs aanhangers van een economie gericht op productie en de Tories van één die gericht was op landbezit. Hierbij betreft Pincus de East India Company als belichaming van de Tory-politiek en bevestigt hiermee het idee dat de politieke aanvallen op de

---

¹ Bijvoorbeeld: R. Davis, *English Overseas Trade 1500-1700* (Londen, 1973); R. Mukherjee, *The Rise and Fall of the East India Company: A Sociological Appraisal* (New York, 1974)

² K. N. Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company, 1660-1760* (Cambridge, 1978).

³ P. Lawson, *The East India Company: A History* (Londen, 1993).

⁴ S. Pincus, *1688: The First Modern Revolution* (New Haven, 2009).

compagnie vooral van de Whigs kwamen. De politieke opkomst van de Whigs in combinatie met de vergrote macht van het parlement lijken dan ook een situatie te hebben gecreëerd waarin de East India Company in het nauw was gedreven.

De Glorious Revolution creëerde dus een situatie waarin het parlement meer macht had verkregen, zette een nieuwe monarch op de kroon en zorgde voor een betrekking van Engeland bij de Negenjarige Oorlog. Hoewel een aantal van deze aspecten wel aandacht krijgen in de vele verschillende ontwikkelingsgeschiedenissen van de East India Company, blijft deze periode te oppervlakkig behandeld waardoor de daadwerkelijke impact van de Glorious Revolution op de East India Company niet volledig naar boven komt drijven. Door mij alleen maar op deze periode te focussen en de Glorious Revolution als basis te nemen hoop ik tot nieuwe inzichten te komen die door de vele ontwikkelingsgeschiedenissen over het hoofd zijn gezien. Zo hoop ik dieper in te kunnen gaan op de vraag of de compagnie na de Glorious Revolution alleen door partijstrijd onder druk kwam te staan, of dat er ook andere issues meespeelden? Daarnaast hoop ik een duidelijker verband te kunnen schetsen tussen haar politieke en economische situatie na de revolutie.

Om de impact van de Glorious Revolution volledig te kunnen meten is het noodzakelijk om haar politiek en economische positie voor de revolutie begrijpen. In mijn eerste hoofdstuk wil ik daarom een aantal dingen verduidelijken. Ten eerste de positie van de compagnie onder Karel II en Jacobus II. Hoe stonden deze vorsten tegenover de compagnie, wat voor een betekenis had dit voor haar politieke en economische positie, en wat deed de compagnie zelf om haar machtsbasis te vergroten in deze periode? Daarnaast zal ik de problemen weergeven waar de compagnie in deze periode tegen aanliep. Bijvoorbeeld de grote concurrentie van de VOC en de opkomst van groeperingen die het monopolie van de compagnie wilden doorbreken. Omdat dit een beschrijvend hoofdstuk is zal ik vooral gebruik maken van secundaire literatuur, waaronder de annalen van de East India Company die omstreeks 1800 zijn samengesteld.⁵

Hoofdstuk 2 wil ik gebruiken om naar de veranderingen van de binnenlandse politieke positie van de compagnie te kijken. Dit zal ik doen door met bronnen als State Papers en pamfletten ondersteund door secundaire literatuur cruciale momenten in de politiek uit te lichten en de gevolgen hiervan voor de compagnie weer te geven. Belangrijke vragen hierin zijn: Wie probeerde de politieke positie van de compagnie te verzwakken, en hoe deden ze dat? Dankzij een pamflettenstrijd tussen de compagnie en haar tegenstanders zijn hier veel pamfletten over te vinden.⁶

---

⁵ J. Bruce, *Annals of the East India Company, from their establishment by the Charter of Queen Elizabeth, 1600, to the union of the London and English East India Companies, 1707-8* (Londen, 1810) Deel II.

⁶ Bijvoorbeeld: C. Davenant, *An Essay on the East-India Trade* (Londen 1696) en J. Carry, *A Discourse Concerning the East-India-Trade* (1699).

Het derde hoofdstuk sluit aan op het tweede hoofdstuk door het onderzoek naar de motivatie van de tegenstanders van de compagnie. Belangrijk hierin is de these van Pincus dat er dankzij de Glorious Revolution een revolutie in de economische politiek van Engeland plaatsvond, voortkomend uit de twee rivaliserende partijprogramma's van de Whigs en Tories. Aan de hand van pamfletten en biografische gegevens zal ik onderzoeken of deze these aanneembaar is. De centrale vraag in dit hoofdstuk zal dan ook zijn of de aanvallen van de tegenstanders op de compagnie te verklaren zijn vanuit een partij-ideologisch kader, of dat er andere beweegredenen achter zaten?

In het laatste hoofdstuk zal ik naar de economische veranderingen kijken en deze verklaren. De invloed van de Negenjarige Oorlog is hierop van groot belang, maar ook de veranderingen rondom de politieke positie van de compagnie. Daarom zal ik eerst kijken wat voor een gevolgen de Negenjarige Oorlog had op de economische positie van de compagnie en daarna of er een relatie valt te ontdekken tussen de veranderingen in de binnenlandse politieke positie van de compagnie en haar economische situatie. In dit hoofdstuk zal ik veel gebruik maken van economische gegevens van Chaudhuri die deze heeft samengesteld aan de hand van primair bronmateriaal, zoals de Ledger Books, Commercial Journals en Letter Books van de East India Company.⁷

---

⁷ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 507-512.

Hoofdstuk 1: De East India Company onder de laatste Stuarts

In het jaar 1661 hernieuwde de Engelse koning Karel II de charter van de East India Company. Dit was het beginpunt van een langere periode van voorspoed voor de compagnie. Zo werd er in de periode 1661-1688 een sterke band opgebouwd tussen de monarchie en de compagnie en groeide de East India Company economische tot omstreeks 1684. De bestuurders van de compagnie zorgden er op verschillende manieren voor dat ze een sterke lobby hadden voor de East India Company. Door de concurrentie van de Hollanders en Engelse handelsondernemingen was de staatsteun een gewenste hulp om haar doelen te bereiken.

De charter van 1661 is hierbij dus te zien als het beginpunt. Deze charter bepaalde dat de East India Company monopolierechten had om te handelen met alle landen ten oosten van Kaap de Goede Hoop. Geen enkele Engelsman mocht handelen of wonen in de buurt van de gebieden waar de compagnie handelde, behalve als ze hiervoor toestemming hadden gevraagd aan de compagnie. Naast deze monopolierechten verkreeg de compagnie ook een grote mate van soevereiniteit. Zo mocht de compagnie beslag leggen op schepen die het monopolie van de compagnie negeerde en deze overleveren aan de Engelse staat. Daarnaast had ze ook nog eens het recht verkregen om oorlog en vrede te sluiten met inlandse prinses en machthebbers in Azië. Al met al had de compagnie met deze charter de macht om elke Engelsman of Aziat die haar handel in de weg zat uit de weg te ruimen.⁸

Gedurende zijn gehele regeerperiode bleef Karel II sterk verbonden met de East India Company. Volgens Philip Lawson is de groei van de East India Company na de periode van de restauratie van de charter alleen te verklaren door de steun van de staat.⁹ De intieme band tussen de koning en de compagnie is dan ook terug te zien op verschillende momenten. Zo verscheepte Karel II oorlogsschepen naar Indië om in zijn naam Bombay te bezetten en zag hij de gebieden in Indië als zijn eigendom. Dit is te zien in de instructies die de commandant van de verscheepte troepen, Sir Abraham Shipman, meekreeg: 'Gaining a free and better trade in the East-Indies, and to enlarge the Kings's dominions in those parts.'¹⁰ Verder kreeg de compagnie tijdens de regeerperiode van Karel II het recht om munten te slaan in Indië, deze volmacht werd later bevestigd door zijn opvolger

---

⁸ P. Auber, *An analysis of the constitution of the East-India Company, and of the laws passed by parliament, For the Government of their affairs, At home and Abroad, to which is prefixed, a brief history of the company, and the rise and progress of British power in India* (Londen, 1826) 701. en A. A. Sherman, 'Pressure from Leadenhall: the East India Company lobby, 1660-1678', in: *Business History Review* 50-3 (1976) 346, 347.

⁹ Lawson, *The East India Company*, 45.

¹⁰ Citaat uit: Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel II, 106.

Jacobus II.¹¹ Een belangrijk middel om deze privileges te verkrijgen van de kroon was inspelen op het structurele geldgebrek van de ambitieuze Stuartvorsten. Zo kreeg Karel II in 1662 al een lening van 10.000 pond van de compagnie, wat in de loop van de jaren alleen maar meer werd. Zo werd in de periode tussen 1675-79 voor 200.000 pond aan geld geleend aan de kroon. Toen Sir Josiah Child de macht overnam binnen de East India Company werden de leningen omgezet naar giften.¹² De kroon had de compagnie dus nodig om aan kapitaal te komen en de compagnie de kroon om haar macht in Indië uit te breiden en concurrenten te ondermijnen. De belangen die beide partijen in elkaar hadden zorgden voor een duurzame relatie. Tegen de tijd dat Jacobus II aan de macht kwam had de compagnie dan ook al bijna een soevereine status ten oosten van Kaap de Goede Hoop over haar Engelse onderdanen en bezittingen.¹³ Om deze privileges te behouden werd dezelfde lijn als onder Karel II voortgezet. Direct bij de aanstelling van Jacobus II ontving deze giften van de compagnie in geld en in aandelen. Toch kon zelfs de compagnie niet alles maken. Zo werd het idee van de compagnie om met een gewapende vloot haar plek op Bantam terug te eisen van de VOC, vrijdeld door Karel II.¹⁴

De wederzijdse afhankelijkheid van de compagnie en de kroon werd versterkt doordat ze elkaar op nog meer vlakken aanvulden. Zo vonden de twee partijen elkaar ook in de buitenlandse politiek. De buitenlandse politiek van Karel II en Jacobus II was namelijk erg anti-Nederlands, terwijl de grootste concurrent van de Engelse compagnie de VOC was. De compagnie steunde dan ook het buitenlands beleid van de koningen en visa versa. Dit beleid is goed terug te zien in de zeeoorlogen die beide landen met elkaar voerden in 1665-67 en 1672-74. En hoewel het verdrag van Westminster in 1674 er voor zorgde dat de Nederlanders en de Engelsen elkaar tijdelijk met rust lieten in Azië, bleef de concurrentie en spanning tussen beide landen erg groot.¹⁵ Vooral een voorval in 1682 deed de spanningen tussen de twee compagnieën weer sterk toenemen. In 1682 had de VOC er namelijk voor gezorgd, via inmenging van een inlandse opvolgingsstrijd, dat de Engelsen hun handelspost in Bantam moesten verlaten. Het verlies van Bantam was een groot verlies voor de East India Company, hierdoor verloor ze namelijk een strategische handelspost die verbonden was met landen als Siam en Tonkin.¹⁶ Zoals al eerder vermeld, steunde Karel II dit keer echter niet de compagnie, een nieuwe kans op oorlog met de Republiek kwam de koning niet goed uit. De bestuurders van de compagnie hadden dan ook door dat ze alleen met behulp van de Engelse overheid de Nederlandse concurrentie

---

¹¹ Auber, *An analysis of the constitution of the East-India Company*, 153.

¹² Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 415-416.

¹³ A. A. Sherman, 'Pressure from Leadenhall: the East India Company lobby', in: *Business History Review* 50-3 (1976) 347.

¹⁴ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 54.

¹⁵ Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel II, 328.

¹⁶ *Ibidem*, 493, 520.

konden weerstaan.¹⁷

Daarom lobbyde de Engelse compagnie niet alleen bij de koning, maar zorgde ze er ook voor dat ze een grote lobby had in het parlement en in de belangrijke koninklijke raden met betrekking tot de handel. Zo richtte Karel II in 1660 de Council of Trade op om de handel te ondersteunen. De bedoeling was dat de leden hiervan de algemene handel van het land zouden representeren. Echter had bij de oprichting 49% van de leden (min de *ex officio* leden die alleen waren toegevoegd om de prestige van de raad te vergroten) op één of andere manier connecties met de East India Company, waarvan een groot deel in het uitvoerende bestuur van de compagnie zat of had gezeten.¹⁸

Daarnaast had de compagnie ook een grote lobby in het parlement. Zo zaten in de belangrijkste jaren voor de compagnie, zoals de jaren dat de Navigation Acts van 1660 en 1663 werden uitgevoerd en het moment dat Engeland haar tweede zeeoorlog met de Republiek begon, tussen de 19 en 23 procent van haar gekozen bestuurders in de House of Commons. Daarnaast had de Engelse compagnie ook invloed op het parlement via aanhangers en familieleden die de zaak van de compagnie hoog in het vaandel hadden.¹⁹ Als de bestuurders of aanhangers van de compagnie zelf niet in het parlement konden komen, of als er een belangrijke wet voor de compagnie door het parlement moest, dan werden ook door middel van giften van geld of andere geschenken parlementariërs beïnvloed.²⁰ Naast invloed op de kroon had de East India Company dus ook een grote invloed op het parlement en op de belangrijke raden die betrekking hadden op de handel. Deze machtige lobby bevestigt maar weer eens dat de compagnie in de gaten had dat ze alleen met de steun van de staat haar machtspositie kon vergroten en behouden.

Naast het vergroten van de privileges van de compagnie en het beïnvloeden van het buitenlands beleid was de lobby van de compagnie ook bedoeld om *interlopers* tegen te werken. *Interlopers* waren private handelaren die tegen het monopolie van de compagnie ingingen. De competitie die deze *interlopers* veroorzaakten zorgde voor een directe verhoging van de lokale prijzen van de producten waar de compagnie in handelden. Daarnaast betaalden deze private handelaren vaak wel de lokale belastingen op producten, waardoor de Engelse compagnie in verlegenheid werd gebracht als zij deze niet wilde betalen.²¹ De aanwezigheid van de *interlopers* zorgde dus voor een verslechtering van de concurrentiepositie van de East India Company en tastte haar machtspositie aan, omdat haar monopolie werd overtreden. Karel II steunde de compagnie in haar strijd tegen de *interlopers*, uit de annalen van de compagnie blijkt dan ook dat de samenwerking

---

¹⁷ Sherman, 'Pressure from Leadenhall: the East India Company lobby', 335.

¹⁸ Ibidem, 330,339-340.

¹⁹ Ibidem, 342-343.

²⁰ Ibidem, 337.

²¹ S. Chaudhuri, *Trade and commercial organization in Bengal, 1650-1720 : with special reference to the English East India Company* (Calcutta, 1975) 138, 226.

tussen de Court of Directors en de koning de private handel sterk had tegenwerkt.²² Zo vroeg de compagnie al enkele jaren na de restauratie van haar charter de kroon te hulp tegen de *interlopers*. Hierop stuurde de kroon een brief gericht aan al haar belangrijke medewerkers in Surat dat de *interlopers* op geen enkele manier gesteund mochten worden.²³ Een aantal jaren later liet de koning zelfs na een verzoek van de bestuurders van de compagnie, schepen van *interlopers* onderscheppen in Europese wateren om beslag te leggen op de producten die deze schepen vervoerden.²⁴ De kroon steunde de compagnie dus op meerdere momenten ten kosten van Engelse private handelaren.

Toch waren er ook momenten waarop het parlement hierover ging. In 1668-69 liep er namelijk een rechtszaak tegen een grote *interloper* genaamd Skinner. Er was door de compagnie beslag op zijn schepen gelegd omdat hij haar monopolierechten had genegeerd. In plaats van dat deze zaak direct in het voordeel van de compagnie werd beslist, werd het een middelpunt van een strijd tussen de House of Lords en de House of Commons. Zo gaf de House of Lords Skinner gelijk, maar omdat de House of Commons de compagnie verdedigde bleef het monopolie van de compagnie intact.²⁵ Het harde optreden tegen de *interlopers* bleef echter niet zonder gevolgen. Vanaf de jaren 1680 probeerde de *interlopers* en rivaliserende compagnieën, zoals de Levant Compagnie, op een agressievere manier het monopolie van de compagnie aan te vallen. Deze groep kooplieden wilden namelijk een soortgelijke *joint stock* opzetten om te handelen in Azië. Onder leiding van Sir Josiah Child en mede door middel van giften werd de politieke steun van de kroon afgekocht, waardoor de koning het monopolie van de compagnie intact hield.²⁶ Naast dat de compagnie dus werd ondersteund door de staat tegenover buitenlandse concurrentie, werd zij ook gesteund in haar strijd tegen concurrenten uit Engeland. Dit is niet alleen te zien in haar strijd tegen de *interlopers*, maar ook in het verkregen recht om edelmetalen te exporteren.

De compagnie was namelijk grotendeels afhankelijk van edelmetalen als zilver en goud voor de handel in Azië. Er was echter vooral in de eerste jaren na de restauratie van de charter een controverse rondom haar grote uitvoer van edelmetaal.²⁷ De hoeveelheden die de compagnie exporteerde waren namelijk zo groot dat schommelingen hierin zelfs de Engelse economie beïnvloedde. Een schaarste aan edelmetalen in Engeland had voor de compagnie ook grote gevolgen, omdat ze hierdoor minder winst maakte, of haar handelsvolume niet kon laten toenemen. De enige reden dat de compagnie zulke grote hoeveelheden mocht exporteren was dan ook omdat de kroon

---

²² Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel II, 530.

²³ Ibidem, 434.

²⁴ Ibidem, 522.

²⁵ Ibidem, 45.

²⁶ Ibidem, 475-76. en Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 426.

²⁷ K.N. Chaudhuri, 'Treasure and trade balances: the East India Company's export trade, 1660-1720', in: *Economic History Review* 21-3 (1968) 480.

dit had toegestaan en dat het parlement hier in 1663 mee had toegestemd.²⁸ Desalniettemin is deze grote afhankelijkheid aan edelmetalen wel te zien als een groot zwaktebod van de compagnie, waar ze later dan ook flink last van kreeg. In hoofdstuk vier zal ik hier verder op in gegaan worden als de gevolgen van de Negenjarige Oorlog behandeld worden.

Nochtans had de compagnie de eerste jaren na de hernieuwing van de charter door Karel II vooral te maken met economische voorspoed. Deze economische voorspoed is goed te zien in de gegevens samengesteld door Chaudhuri aan de hand van de East India Company haar primaire bronmateriaal zoals: de Ledger Books, Commercial Journals en Letter Books.²⁹ Uit deze gegevens blijkt dat de compagnie vanaf de jaren zestig van de zeventiende eeuw tot ongeveer 1684 steeds meer ging exporteren en importeren. Zo exporteerde de compagnie in het jaar 1660 voor 68.388 pond aan edelmetalen en goederen naar Azië tot het hoogtepunt van de eeuw in 1682, toen dit bedrag tot 746.535 pond was gestegen. De import van producten bedroeg in 1664 138.278 pond en groeide tot wel 802.527 pond in 1684. Opvallend is dat in de jaren van oorlog 1665-67 en 1672-74 een stuk minder werd geëxporteerd en geïmporteerd. De oorlog met de Republiek maakte het vertrek van de schepen waarschijnlijk een stuk minder aantrekkelijk en de beslaglegging of vernietiging van schepen had natuurlijk ook een grote invloed op het exportgehalte. Daarnaast zorgde een periode van oorlog er ook voor dat de East India Company minder makkelijk toegang had tot het zilver en goud uit Spanje en Portugal, wat nodig was voor de handel in Azië.³⁰

Tot 1684 bleef de import vanuit Azië naar Engeland stijgen. De export van edelmetalen begon echter al vanaf 1682 te dalen. Tot overmaat van ramp trof in 1683 een financiële crisis Engeland, met gevolgen voor de export van de compagnie. Door deze crisis belande de compagnie in een liquiditeitscrisis. Leningen konden niet meer worden uitbetaald en de bestuurders betaalde uit eigen zak de dagelijkse uitgaven. Dit jaar werd er dan ook geen dividend uitgekeerd, wat niet vaak gebeurde in de jaren na de Restauratie.³¹ De trend van de daling van de export van edelmetalen zette zich voort vanaf dit jaar. De toegenomen schaarste van edelmetalen en de afname van import waren echter niet de grootste problemen van de compagnie op de vooravond van de Glorious Revolution. Jacobus II had in 1688 toestemming gegeven om oorlog te voeren tegen het Mogoolrijk in India. De motivatie hiervoor was om wraak te nemen op Indiase bestuurders die de Engelse handel ondermijnde en om te proberen een stevigere standplaats in India te verkrijgen om de invloed van

---

²⁸ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 157, 161. en Sherman, 'Pressure from Leadenhall: the East India Company lobby', 330.

²⁹ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 507-512.

³⁰ Chaudhuri, 'Treasure and trade balances', 494.

³¹ Ibidem, 421, 429.

de Nederlanders in te perken.³² Het gevolg hiervan was een bijna volledige stop van exportmetalen en goederen vanuit Engeland en een meer dan halvering van de hoeveelheid importproducten. In 1687 bedroeg de totale importwaarde nog 340.380 pond, in 1688 was deze nog maar 158.713. Tussen 1688 en 1690 vertrokken de Engelsen zelf uit Bengalen door de oorlog met het Mogoelrijk.³³ De East India Company beleefde in de periode van 1660 tot omstreeks 1684 een periode van economische voorspoed, die alleen maar door de twee oorlogen met de Republiek was verstoord. Vanaf 1683 begon de financiën van de compagnie steeds meer kritiek te worden. De grote klap voor de compagnie was de mislukte oorlog in het jaar 1688-89 met het Mogoelrijk. Uiteindelijk heeft de compagnie nog geluk gehad dat zij niet volledig uit India werd verdreven door deze oorlog.

Al met al had de compagnie in de periode tussen 1661 en 1688 een sterke machtsbasis opgebouwd. Haar banden met Jacobus II waren minstens zo sterk als de banden die de compagnie had met Karel II. In al die jaren waren de compagnie en de koningen trouwe bondgenoten van elkaar geweest. De compagnie had ondanks verzet van de *interlopers* en de controverses rondom haar export van edelmetalen haar monopolie behouden en zelfs haar privileges in Indië kunnen uitbouwen. Naast goede banden met de koningen had ze in deze periode ook op cruciale momenten altijd het parlement achter zich gekregen, mede dankzij de sterke lobby die ze in de loop van de jaren had opgebouwd. En hoewel de Hollanders na twee zeeoorlogen nog steeds de sterkste Europese handelsmacht in Azië waren, had de East India Company toch een sterke positie in India weten te creëren. Het lijkt er dan ook op dat Philip Lawson gelijk heeft met zijn stelling dat de economische voorspoed in deze periode te verklaren is door de sterke band die de compagnie met de staat had opgebouwd. Toch begon het in de jaren vlak voor de Glorious Revolution al wat te veranderen aan de positie van de compagnie. Door de slechte financiële situatie in Londen, kreeg ze te maken met een liquiditeitscrisis en in 1688 verloor ze een oorlog tegen het Mogoelrijk. Nog voordat Willem III en Mary de macht overnamen in Engeland, was de positie van de compagnie al wat verzwakt. Aan de financiële crisis kon ze niet veel doen, maar haar actie tegen het Mogoelrijk was onbezonnen geweest en had haar bijna de kop gekost, helemaal omdat ze direct na deze oorlog te maken kreeg met de gevolgen van de Glorious Revolution die haar machtspositie daadwerkelijk deden wankelen.

---

³² Chaudhuri, *Trade and commercial organization in Bengal, 1650-1720*, 38-39.

³³ *Ibidem*, 157.

Hoofdstuk 2: Impact van de Glorious Revolution op de politieke positie van de East India Company

De East India Company zag na de Glorious Revolution haar machtspositie in Engeland opeens onder druk komen te staan. In de periode van de Stuarts was een sterke verbondenheid met het koningshuis grotendeels voldoende geweest om haar monopolierechten te behouden en haar privileges uit te bouwen. Na de Glorious Revolution was de compagnie opeens veel meer afhankelijk van het parlement geworden.³⁴ Door de vergrote machtspositie van het parlement was het verkregen koninklijke charter van de compagnie niet meer voldoende om haar te beschermen tegen aanvallen van haar tegenstanders. Direct na de machtswisseling kreeg de compagnie dan ook te maken met aanvallen vanuit verschillende hoeken en moest ze zich met hand en tand verdedigen om haar privileges te behouden. En dat terwijl ze last had van een verslechtering in de economische situatie mede dankzij de verloren oorlog tegen het Mogoelrijk en de nieuwe oorlog in Europa tegen Frankrijk waarbij Engeland betrokken werd.

Door de invoering van de Bill of Rights had het parlement veel meer macht gekregen, ook met betrekking tot de handel en daarmee de tot de East India Company. De tegenstanders van de compagnie zagen hierdoor nieuwe kansen en onder leiding van een oud-aandeelhouder van de compagnie begonnen de *interlopers* nieuwe aanvallen op de compagnie. Het doel hierbij was om haar monopolie op te heffen of het liefst zelfs de hele compagnie af te schaffen.³⁵ De verloren oorlog tegen het Mogoelrijk gaf de *interlopers* een extra argument om de compagnie van slecht management te betichten en gaf ze de mogelijkheid om het idee in het parlement te opperen om een nieuwe compagnie te beginnen.³⁶ De *interlopers* begonnen zich voor het eerst echt gezamenlijk te organiseren, waarbij het dankzij de Glorious Revolution makkelijker werd om de zaken via het parlement te spelen, dat minder compagnie gezind was dan de koning.

Dat de tegenstanders van de compagnie ook daadwerkelijk gehoor kregen bij het nieuwe parlement, blijkt uit het feit dat er vanuit de House of Commons een comité werd opgericht die beide partijen moest horen. Dit comité kwam tot de conclusie dat: 'The best way to manage the East-India trade, is to have it in a new company, and a new jointstock, and this to be established by Act of Parliament, but the present company to continue trade, exclusive of all others either interlopers or

---

³⁴ P.J. Thomas, *Mercantilism and the East-India Trade* (Londen, 1926) 4-5.

³⁵ Mukherjee, *The Rise and Fall of the East-India Company*, 82-83.

³⁶ J. Bruce, *Annals of the East-India Company, from their establishment by the Charter of Queen Elizabeth, 1600, to the union of the London and English East India Companies, 1707-8* (Londen, 1810) Deel III, 75.

permission ships, till it be established.³⁷ De groep *interlopers* had zelfs al 180.000 pond bij elkaar gelegd om een nieuwe *joint stock* te beginnen, maar net toen ze deze wilde voorleggen aan het parlement, werd deze ontbonden. Het werd de compagnie echter snel duidelijk dat ze haar rechten via een acte van het parlement zou moeten vastleggen in plaats van het koninklijke charter waarop haar rechten tot dan toe waren gebaseerd.³⁸ Dit was dan ook het begin van een grote lobbystrijd tussen de oude compagnie en de rivaliserende handelaren.

Al snel stonden beiden partijen weer tegenover elkaar. Zo blijkt uit een brief van R. Yard aan Sir Joseph Williamson dat op 7 april 1691 de compagnie en haar tegenstanders weer tegen tegenover elkaar stonden. Deze keer waren ze door een raad van het parlement bij elkaar gebracht om een aantal vragen rondom de handel naar Azië te beantwoorden, die betrekking hadden op de uitvoer van Engelse producten. De geringe hoeveelheid die de compagnie kon beloven om te exporteren deed volgens Yard de leden twijfelen of er niet een nieuwe compagnie moest worden opgericht.³⁹ In oktober hetzelfde jaar werd dan ook een petitie ingediend bij de House of Commons met het verzoek een nieuwe East India Company te mogen opzetten. Dezelfde dag leverde de East India Company zelf ook een petitie in met de vraag haar handel door te mogen zetten. Hierop stelde de House of Commons aan koning Willem III voor om de oude compagnie te ontbinden en een nieuwe op te zetten. Hoewel de macht van de koning minder was geworden, had hij nog steeds veel te zeggen. Hij ging dan ook niet in op het verzoek van het parlement en de compagnie was opnieuw gered. De compagnie wilde nu echter nog liever een charter verkrijgen vanuit het parlement.⁴⁰

In 1693 barstte de strijd opnieuw los. De compagnie had in dat jaar namelijk verzaakt een belasting van vijf procent op haar aandelen aan de kroon te betalen, waarna haar charter door het parlement nietig werd verklaard.⁴¹ Lord Goldolphin, toenmalig commissaris van de schatkist en Tory, adviseerde de koning om geen misbruik te maken van deze situatie, omdat het behoud van de compagnie het beste was voor de handel.⁴² Dankzij de koning en een harde lobby van de compagnie lukte het haar om een hernieuwde charter te bemachtigen, maar omdat het parlement de zaak aan de koning had overgelaten kreeg ze weer een charter van de kroon en niet van het parlement.⁴³ Daarnaast had de koning de mogelijkheid gekregen om de compagnie een aantal restricties op te leggen, die vooral invloed hadden op de interne structuur van de compagnie, op één na. De compagnie werd namelijk verplicht om voor 150.000 pond aan Engelse goederen per jaar te

---

³⁷ Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel III, 82.

³⁸ Ibidem, 83.

³⁹ *Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1691-92*, red. W.J. Hardy (Londen, 1900) 222.

⁴⁰ Anoniem, *The case of the East-India Company (1694)* 1.

⁴¹ *Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1693*, red. W.J. Hardy (Londen, 1903) 108.

⁴² *Calendar of State Papers 1693*, red. W.J. Hardy, 108.

⁴³ Lawson, *The East India Company*, 53.

exporteren.⁴⁴ De compagnie had dus nog steeds niet haar gewilde charter verkregen via een acte van het parlement en hoewel ze opnieuw door de koning was gered, was ze wel wat aangetast in haar soevereiniteit. Een nog grotere klap kwam een jaar later. In 1694, het jaar dat de Whigs de macht grepen in het parlement, werd door de House of Commons het monopolie van de compagnie opgeheven. Het was namelijk volgens het parlement: 'The Right of all Englishmen to trade to the East-Indies, or any part of the World, unless prohibited by Act of Parliament.'⁴⁵

Één van de redenen waarom het de compagnie na de Glorious Revolution niet lukte haar monopolie en privileges te behouden was het probleem rondom het omkopen van parlementsleden. Waar ze voor de revolutie vooral te maken had met de koning en ze deze, relatief legaal, in de vorm van leningen, belastingen en giften geld kon geven in ruil voor steun, had ze nu vooral te maken met het parlement. En hoewel de compagnie via lobby die vaak gepaard ging met omkopen van parlementsleden zich probeerde te verdedigen, zorgden deze acties juist voor schandalen die haar positie verzwakten. Zo had de compagnie in 1690 geprobeerd adviseurs van de koning, waaronder de graaf van Portland, zo'n 50.000 pond aan steekpenningen te geven om Willem er van te overtuigen dat de charter van de compagnie intact moest blijven.⁴⁶ Hoewel deze pogingen tot omkopen als een groot schandaal werden gezien, heeft de compagnie zich er toen waarschijnlijk wel haar rechten mee weten te redden. In het jaar dat ze haar monopolie kwijtraakte zorgde de omkopen echter voor het tegenovergestelde. Zo was in maart dat jaar een onderzoek gestart vanuit het parlement naar de corrupte praktijken van de East India Company. Uit dit onderzoek bleek dat ze in het jaar 1693, het jaar dat ze vocht voor hernieuwing van haar charter, 80.468 pond had laten uitkeren in contant geld voor speciale diensten. Hiervan werd dan ook gedacht dat het ging om omkopen in het parlement.⁴⁷ Het is dan ook niet toevallig dat in het jaar van dit onderzoek de compagnie haar monopolie onwettig verklaard zag worden door het parlement. In 1695 kwam het bij een omkoopschandaal rondom de East India Company zo ver dat Sir John Trevor, toenmalig speaker van de House of Commons het parlement moest verlaten.⁴⁸ Een strategie die werkte toen ze vooral te maken had met de monarchen bleek zich tegen haar te keren, toen ze te maken kreeg met een georganiseerde groep tegenstanders die veel steun van het parlement hadden verkregen.

---

⁴⁴ *Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1694-95*, red. W.J. Hardy (Londen, 1906)317 en Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel III, 133.

⁴⁵ Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel III, 142.

⁴⁶ Lawson, *The East India Company*, 52.

⁴⁷ Anoniem, *Proceedings by Parliament, in Relation to Bribery* (1694), 1-4.

⁴⁸ J. Brewer, *The Sinews of Power: War, Money and the English State, 1688-1783* (Londen 1989) 151.

De East India Company probeerde zich niet alleen in het parlement te verdedigen tegenover haar tegenstanders. Ook doormiddel van essays en pamfletten die werden gedistribueerd probeerde ze de publieke opinie duidelijk te maken, dat het noodzakelijk was de handel met de Oriënt uit te voeren in de vorm van een monopolie en een *joint stock* compagnie. Deze manier om haar belangen te verdedigen was geen nieuw verschijnsel. Zo schreef Thomas Papillon, toen hij nog een bestuurder van de compagnie was, een gepubliceerde brief waarin hij de bedrijfsstructuur en de manier van handelen van de compagnie verdedigde.⁴⁹ In deze brief stelde Papillon dat de handel met Azië belangrijk was voor het land. Deze handel zorgde namelijk voor de export van binnenlands gefabriceerde producten, de import van consumptieproducten tegen een lage prijs, de import van goederen die gebruikt konden worden voor het maken van nieuwe producten, de bouw van schepen en het bracht geld in het laatje van de koning via belastingen.⁵⁰ Naast deze argumenten verdedigde hij ook de bedrijfsstructuur. Als de handel met Azië namelijk niet via een compagnie met een *joint stock* zou plaatsvinden, zou dat slecht zijn voor het land. De handel zou dan namelijk plaatsvinden in eigen belang in plaats van het belang van de natie. Ook zou dit de prijzen in Azië doen laten stijgen door de vergrote concurrentie. Daarnaast kon dankzij de aandelen iedereen meeprofiteren van de handel zonder dat het ten koste van de daadwerkelijke handel zou gaan.⁵¹ Het is dan ook niet gek dat deze brief opnieuw werd uitgegeven ter ondersteuning van de compagnie in de strijd om het behoud van haar privileges.

Een soortgelijke manier om de compagnie te verdedigen werd ook gebruikt door de grote man van de compagnie rond de revolutie. Zo verdedigde Sir Josiah Child zijn compagnie met het boek *A New Discourse of Trade*.⁵² Hoewel dit boek in 1693 werd uitgegeven, schijnt Child het al velen jaren voor de publicatie te hebben geschreven.⁵³ Ook in dit boek werd naar voren gebracht dat het doel van zijn werk het bevorderen van de natie was: 'What I have aimed at in the whole, is the good of my Native Country.'⁵⁴ In zijn boek dat grotendeels over handel in het algemeen gaat, verdedigde hij net zo als Papillon de *Joint stock* structuur en het monopolie van de compagnie. Zo was het volgens Child noodzakelijk deze handelsstructuur te hebben als er gehandeld moest worden met buitenlandse prinses en gebieden waar geweld misschien noodzakelijk was om handelsrechten af te dwingen of te verdedigen. En kon dit alleen als de handel wordt gedreven in de vorm van een *joint stock* en

---

⁴⁹ T. Papillon, *The East-India-Trade: A Most Profitable Trade to the Kingdom. And Best Secured and Improved in a Company, and a Joint-Stock* (Londen 1677).

⁵⁰ Papillon, *The East-India-Trade*, 6.

⁵¹ *Ibidem*, 15, 26.

⁵² S. Child, *A New Discourse on Trade* (Londen, 1693).

⁵³ R. Grassby, 'Child, Sir Josiah' (versie januari 2008),

<http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/5290?docPos=7> (7 januari 2011)

⁵⁴ Child, *A New Discourse on Trade*, 33.

monopolie.⁵⁵ Daarnaast kwamen er ook argumenten naar voren die ondersteunden dat de compagnie belangrijk was voor de natie omdat ze zorgde voor veel werkgelegenheid, de import van belangrijke producten als salpeter en voor veel handel met andere landen dankzij de export van geïmporteerde goederen.⁵⁶ Deze verdediging van de compagnie tegenover de publieke opinie was blijkbaar nodig omdat ze zwaar onder vuur lag. De compagnie kreeg echter te maken met meer tegenstanders dan ooit tevoren.

Zo werd de compagnie in de periode tussen 1696 en 1700 geconfronteerd met een hevige aanval vanuit de Engelse textielindustrie. Toen er in 1678 een verbod werd ingesteld op de import van Franse zijde en linnen, was de vraag naar Indiase textiel snel gaan stijgen, waar de compagnie meteen gebruik van had gemaakt. Toen na de Glorious Revolution, vanwege de oorlog met Frankrijk, dit verbod opnieuw werd ingesteld, nam de vraag naar Indiase textiel nog meer toe en begon de compagnie een bedreiging te vormen voor de binnenlandse textielindustrie. Hierdoor kwamen twee van de grootste economische sectoren van Engeland met elkaar in conflict. Rond 1700 kwam namelijk al een derde van de Engelse import uit Azië en Amerika en bestond tweederde van de importproducten van de East India Company uit textielsoorten uit India. Hiertegenover stond de machtige wolindustrie die vijftig procent van de Engelse export op zich nam.⁵⁷ Hierbij kwam kijken dat er de laatste decennia een nieuwe mercantilistische strategie op was gekomen waarbij protectie van de binnenlandse industrie tegenover het buitenland steeds belangrijker was geworden.⁵⁸ De textielindustrie maakte dankbaar gebruik van deze ontwikkeling toen in de laatste decennia van de zeventiende eeuw de wol- en zijde industrie in een crisis terecht kwam en de handel met Azië hiervan de schuld gaf. Vanaf 1696 werd er dan ook een grote strijd gevoerd in het parlement en met pamfletten ter verdediging en aanval van elkaars industrieën. Deze strijd eindigde in 1700 toen het parlement door middel van een wet de import en het dragen van een groot aantal Indiase textiel soorten verbood.⁵⁹

Door middel van tal van pamfletten probeerden beide industrieën de publieke opinie en het parlement te beïnvloeden. Hoewel er ook al voor 1696 pamfletten werden uitgegeven, door verdedigers van de Engelse textielindustrie, waren deze relatief mild van toon. Deze riepen vooral de compagnie op meer textiel te exporteren en gaven vooral private handelaren er van langs, omdat

---

⁵⁵ Ibidem, 81.

⁵⁶ Ibidem, 143-145.

⁵⁷ R. Davis, *English Overseas Trade 1500-1700* (Londen, 1973) 32-37.

⁵⁸ Thomas, *Mercantilism and the East-India Trade*, 21.

⁵⁹ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 11.

hun schepen niet geschikt waren om de textiel in goede staat naar de Oriënt te vervoeren.⁶⁰ De latere pamfletten hadden net zoals de teksten van Child en Papillon het landsbelang zogenaamd als basis. Zo stelde een anoniem pamflet uit 1697 dat de import van Indiase textielsoorten 250.000 banen van binnenlandse producenten in gevaar bracht omdat deze goederen de thuisgefabriceerde producten zouden vervangen. Volgens dit pamflet importeerde de compagnie vooral gefabriceerde goederen, in plaats van producten die in Engeland verder gefabriceerd konden worden.⁶¹ Ook handelaar en schrijver John Cary bracht verschillende pamfletten uit, waarin hij voorstelde dat de import van Indiase textiel verboden moest worden, omdat het de binnenlandse productie de das omdeed.⁶² Zowel medestanders van de compagnie als de textielverkopers moesten het hierin ontgelden, omdat deze volgens Cary alleen maar de compagnie steunden omdat ze zelf Indiase textiel verkochten en daar geld mee verdienden.⁶³ De verdedigers van de textielindustrie hadden een sterke troef in handen, omdat door toedoen van de slechte handelssituatie van haar industrie, er daadwerkelijk veel werklozen waren. Deze zichtbaarheid van het probleem versterkte haar argument in daarmee, dat ze de strijd uiteindelijk won.

Na in 1694 al een grote nederlaag om de oren te hebben gekregen, trok de compagnie opnieuw ten strijde tegen een nog veel machtigere tegenstander dan haar vorige. Zo was het volgens Sir Josiah Child onzin dat de import van Indiase goederen ten koste ging van de werkgelegenheid. De import van nog niet gedrukte Indiase textiel zorgde bijvoorbeeld voor veel werkgelegenheid bij de textieldrukkers en verkopers.⁶⁴ Daarnaast zat de import van deze textielsoorten de binnenlandse productie helemaal niet in de weg, omdat het totaal andere soorten textiel waren die de compagnie invoerde. De goedkope invoer van deze producten zorgde er juist voor dat deze niet voor meer geld uit andere landen in Europa gehaald hoefden worden.⁶⁵ Een andere grote verdediger van de compagnie uit deze tijd was de politicus en politiek econoom Charles Davenant. Volgens Davenant zorgde handel voor de vooruitgang van de natie en moest deze worden ondersteund. Het probleem van de wolindustrie was dan ook dat deze zich op de binnenlandse markt richtte in plaats van de

---

⁶⁰ Edmund Bohun, *An Essay on Wool and Woollen Manufacture, for the Improvement of Trade, to the Benefit of Landlords, Feeders of Sheep, Clothiers, and Merchants. In a letter to a member of Parliament (Londen 1692)* 9-11.

⁶¹ Anoniem, *Reasons Humbly Offered for the Passing a Bill for the Hindering the Home Consumption of East-India Silk, Bengals: And an Answer to the Author of Several Objections Against the Said Bill, in a Book, Entituled, An Essay on the East-India Trade.* (Londen 1697)3-11.

⁶² J. Cary, *A Discourse Concerning the East-India-Trade* (1699) 6.

⁶³ J. Cary, *A Reply to a Paper Delivered to the Right Honourable the Lords Spiritual and Temporal, Entituled, the Linnen-drapers Answer to That Part of Mr. Cary's Essay on Trade That Concerns the East-India Trade* (Londen 1700) 3.

⁶⁴ S. Child, *The Great Honour and Advantage of the East-India Trade to the Kingdom, Asserted* (Londen, 1697) 28.

⁶⁵ Child, *The Great Honour and Advantage of the East-India Trade*, 30.

buitenlandse markt.⁶⁶ En hoewel de compagnie zich met hand en tand verdedigde kwam er in 1700 uiteindelijk de wet die een verbod op de import een groot aantal Indiase textielproducten betekende.

Naast nieuwe argumenten kreeg de compagnie ook oude argumenten met betrekking tot de uitvoer van edelmetaal over zich heen. De schaarste die hierin was ontstaan dankzij de oorlog hielp de compagnie hierbij niet in haar eigen tegenargumenten. Dit argument werd dan ook aangehaald door een anoniem pamflet uit 1697, dat stelde dat er door de handel met de Oriënt veel geld verdween, terwijl dat geld nodig was voor het voeren van de oorlog en ter promotie van de binnenlandse handel.⁶⁷ Daarnaast zou het volgens Cary wel voordelig zijn geweest als de compagnie Engelse producten had uitgevoerd in plaats van het weg te laten stromen van edelmetalen.⁶⁸ Mede doordat er door de oorlog een daadwerkelijke schaarste aan edelmetalen was ontstaan, had de compagnie moeite hier sterke argumenten tegenover te zetten. Daarnaast stonden de wat eerder geschreven werken van Child nog vol met argumenten die geen betrekking meer hadden op de tijd van na de revolutie. Zo probeerde Child de uitvoer van geld te verdedigen met het argument dat het een eer voor de koning was dat zijn munten over de hele wereld verspreid werden door de compagnie.⁶⁹ Een argument dat waarschijnlijk niet erg overtuigend was voor de wevers van de wolindustrie of het Engelse parlement. Davenant kwam met een sterker argument aanzetten door de uitvoer te verdedigen met het idee dat de compagnie juist voor de import van edelmetalen zorgde. Volgens hem verkocht de compagnie veel van de geïmporteerde goederen weer op andere buitenlandse markten en haalde ze zo meer geld binnen dan dat ze uitvoerde.⁷⁰

Waar de textielindustrie haar grote overwinning in 1700 behaalde, verkregen de georganiseerde *interlopers* deze al een paar jaar eerder. Hoewel ze het in 1694 voor elkaar hadden gekregen dat het parlement het monopolie van de compagnie niet meer erkende, was haar ultieme doel toen nog niet bereikt. In 1698 werd dat pas werkelijkheid; Willem III gaf toen toestemming een nieuwe compagnie op te richten, onder de voorwaarde dat ze een lening aan de staat gaf van twee miljoen pond tegen acht procent rente.⁷¹ Na de oorlog met Frankrijk had de staat dit geld namelijk hard nodig. De leiders van deze nieuwe compagnie waren voornamelijk Whig-magnaten die sterke connecties hadden met de in 1694 opgezette Bank of England, waar het geld dan ook grotendeels

---

⁶⁶ C. Davenant, *An Essay on the East-India Trade* (Londen 1696) 10, 26.

⁶⁷ Anoniem, *Reasons Humbly Offered for the Pasing a Bill*, 13-14.

⁶⁸ Cary, *A Discourse Concerning the East-India-Trade*, 1.

⁶⁹ Child, *A New Discourse on Trade*, 7.

⁷⁰ C. Davenant, *Some Reflections on a Pamphlet Intituled, England and East-India Inconsistent in Their Manufactures* (Londen 1696) 5.

⁷¹ H.E. Fisk, *English Public Finance from the Revolution of 1688: With Chapters on the Bank of England* (New York, 1920) 103.

vandaan kwam.⁷² De directe gevolgen voor de oude compagnie waren een versterkte competitie in Azië, wat beide kopers in een zwakkere positie tegenover de verkopers plaatste. Hierdoor had ze minder controle over haar markten.⁷³ Tot overmaat van ramp zouden de privileges van de oude compagnie in 1701 ophouden, maar na een krachtige lobby actie kreeg de oude compagnie het toch voor elkaar dat ze door mocht als organisatie.⁷⁴ Na de dood in de ogen te hebben gekeken, besloot de oude compagnie de strijd met de nieuwe compagnie in volledig aan te gaan.

Het eerste wat ze deed toen de nieuwe compagnie haar aandelen uitgaf, was zich voor 315.000 pond in schrijven, waarmee ze meteen een dominante factor in die compagnie werd.⁷⁵ Terwijl de nieuwe compagnie moeite had met het verzamelen van werkkapitaal, geen vaste voet aan de grond kreeg in Azië en van binnenuit werd tegenwerkt, ging het met de oude compagnie rond 1700 juist weer beter. Nadat ook de aandelen van de nieuwe compagnie gingen dalen begon ze de steun van de publieke opinie te verliezen en kwam de roep bij de nieuwe compagnie om te fuseren met de oude.⁷⁶ De oude compagnie probeerde nog de nieuwe compagnie volledig weg te spelen, maar uiteindelijk werd in 1702 besloten om na een tussenpoos van een aantal jaren volledig met elkaar te fuseren in 1709.⁷⁷ Dankzij deze fusie was de politieke positie van de compagnie opeens weer veel sterker dan in al de jaren van na de Glorious Revolution.

De Glorious Revolution zorgde er in eerste instantie voor dat de compagnie haar machtige politieke positie, die ze onder de Stuarts had verkregen, onder druk zag komen te staan. Niet de koning, maar het parlement had opeens de meeste macht in handen. Volledige bescherming door de koning zat er dan ook niet meer in. Het gevolg hiervan was dat de tegenstanders kansen zagen en zich hierdoor beter gingen organiseren. Al snel kwamen er verschillende aanvallen van de *interlopers* die ten eerste als doel hadden het monopolie van de compagnie te verzwakken en ten tweede haar handel over nemen met een nieuwe compagnie. Door een aantal omkoopschandalen werd de lobbytechniek van de compagnie teniet gedaan en zag ze haar politiek positie langzaam maar zeker verzwakken. Tot 1694 lukte het haar nog om haarzelf te redden. Toen de Whigs echter daadwerkelijk de macht over namen, verklaarde het parlement het monopolie van de East India Company ongeldig. Daarnaast kreeg ze ook nog eens te maken met een nog veel machtigere tegenstander: de textielindustrie. Na een strijd van vier jaar wist deze in 1700 een verbod op een flink aantal textielsoorten binnen te

---

⁷² Lawson, *The East India Company*, 55.

⁷³ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 294.

⁷⁴ Auber, *An analysis of the constitution of the East-India Company*, 195; K. N. Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 435.

⁷⁵ Fisk, *English Public Finance from the Revolution of 1688*, 103.

⁷⁶ Auber, *An analysis of the constitution of the East-India Company*, 195.

⁷⁷ *Ibidem*, 196.

slepen. De strijd tussen de compagnie en haar tegenstanders is goed terug te zien in de pamfletten en essays die in die tijd werden geschreven. In 1698 leek de genadeklap daadwerkelijk uit te zijn gedeeld met de toestemming tot het opzetten van een nieuwe East India Company. Door slim handelen kreeg de oude compagnie het echter voor elkaar te herrijzen, wat uiteindelijk tot een fusie tussen de oude en de nieuwe compagnie leidde. Hoewel de Glorious Revolution in eerste instantie de politieke positie van de East India Company verzwakte, deed wankelen en zelfs bijna deed omvallen, was het uiteindelijke gevolg een politiek sterkere compagnie waarin haar oude tegenstanders waren vertegenwoordigd. Wat dus eerst op een desastreus einde had geleken was een glorieuze overwinning geworden.

Hoofdstuk 3: Wat motiveerde de compagnie en haar tegenstanders?

Een belangrijke punt om de strijd rondom de East India Company te begrijpen is te weten waardoor de verschillende partijen werden gemotiveerd. Volgens Steve Pincus hadden de Tories en de Whigs in loop der tijd allebei verschillende economische programma's ontwikkeld. De Tories promoveerde een economisch programma dat was gericht op landbezit en de Whigs een economie die gericht was op de productie van goederen doormiddel van arbeid.⁷⁸ Doordat er na de Glorious Revolution machtsverschuivingen plaatsvonden, werden de Whigs steeds belangrijker in het parlement en namen in 1694 zelfs daadwerkelijk de macht over. Omdat de compagnie onderleiding van Sir Josiah Child sterk verbonden was geraakt met de Tories en Jacobus II, werd de compagnie gezien als een Tory-bolwerk.⁷⁹ Pincus betreft dan ook de compagnie op zijn idee dat er een moderne revolutie plaatsvond in de economische politiek, waarbij een politiek gericht op arbeid en productie, de Tory-politiek gebaseerd op land langzaam overnam. Deze ideologische machtsovername van de Whigs wordt door Pincus dan ook als drijfveer gezien achter de aanvallen op de East India Company⁸⁰.

Het is echter de vraag of Pincus wel volledig gelijk heeft met zijn analyse. Hoewel Pincus een sterk punt maakt dat het vooral Whigs waren die de compagnie aanvielen, was het misschien niet alleen een revolutie in economische politiek dat als drijfveer diende. Omdat Pincus in zijn analyse vooral de nadruk legt op het verschil tussen de Tories en de Whigs zal ik aan de hand van pamfletten en biografische gegevens de plausibiliteit van zijn veronderstellingen onderzoeken. Het grote verschil tussen dit onderzoek en dat van Pincus is dat ik de compagnie als basis neem en deze toets op de verschillen tussen voor- en tegenstanders, terwijl Pincus vooral de East India Company gebruikt om zijn these te ondersteunen.

Het eerste wat opvalt is dat uit verschillende pamfletten, van schrijvers die Pincus zelf ook aanhaalt, zoals: John Cary, Charles Davenant en natuurlijk Sir Josiah Child, blijkt juist dat er geen tweedeling van programma's was tussen land en arbeid. Aanhangers van de compagnie zagen helemaal niet land als basis van de rijkdommen van de natie, maar overzeese handel en dichtten zelfs het fabriceren van goederen door middel van arbeid een belangrijke rol toe. De verdedigers van de Engelse textielindustrie zagen ook in dat het één niet zonder de ander kon. De wol die ze gebruikten kwam namelijk al van het land.

Dat aanhangers van de compagnie land helemaal niet als basis zagen is duidelijk te zien aan de standpunten die Sir Josiah Child innam. Volgens Pincus, zag Child land als basis voor de rijkdom

---

⁷⁸ Pincus, *1688: The First Modern Revolution*, 368-369.

⁷⁹ *Ibidem*, 373.

⁸⁰ *Ibidem*, 386.

van de natie en niet de productie van goederen.⁸¹ Child zag echter niet land als basis voor de rijkdom van de natie, maar handel met het buitenland. Wat ook logischerwijs voortkwam vanuit zijn positie als één van de machtigste handelaren van Engeland, als bestuurder van de compagnie. Zo zei hij in zijn *discourse*: 'That the greatness of this Kingdom depends upon Foreign Trade.'⁸² En dat de buitenlandse handel verbonden was met de productie van goederen en arbeid, omdat: 'much foreign trade will increase the vent of our native manufactures, and much vent will make many workmen.'⁸³ Het klopt dat Child hierin land wel een belangrijke rol toedichtte, maar net zoals de productie van goederen als supplement voor de handel. Zoals ook de productie van goederen, land weer meer betekenis gaf.⁸⁴ Of zoals Davenant als verdediger van de compagnie zelf zei: 'The soil of no country is rich enough to attain a great mass of wealth.'⁸⁵ En niet alleen de aanhangers van de compagnie zagen dit zo. Ook de grote tegenstander van de compagnie John Cary zag land als een belangrijk onderdeel voor het fabriceren van goederen en creëren van rijkdom voor de natie:⁸⁶ 'I take the true profits of this kingdom consists in that which is produced from earth, sea and labour, and such are all growth and manufactures.'⁸⁷

Het is duidelijk dat door de aanhangers en tegenstanders van de compagnie helemaal geen duidelijke scheidslijn werd gemaakt tussen een economie gebaseerd op land en een economie gebaseerd op de productie van goederen. Beiden erkennen het belang van land, arbeid en handel. Het is ook niet gek dat land nog steeds een belangrijke rol speelde voor deze personen. Tussen 1688 en 1850 bleef landbouw nog altijd de belangrijkste economische activiteit voor Engeland.⁸⁸ Dat de één een wat grotere nadruk op het andere legde dan de ander heeft vooral te maken met de bedrijfstak waar ze zelf deel vanuit maakten.

Hoewel de strijd rondom de East India Company weinig te maken had met economische programma's rondom land en arbeid lijkt het op het eerste gezicht wel dat het een strijd tussen de Whigs en Tories was. Hoe sterker de Whigs werden in het parlement, hoe meer restricties de compagnie opgelegd kreeg. Nader onderzoek laat echter zien dat ook tussen de Tories en Whigs geen volledig duidelijke scheidslijn was te trekken. Hoewel de verdeling tussen aanhangers en tegenstanders van de compagnie voor een groot deel langs de lijnen van Whig en Tory zijn te trekken, valt dit lastig te verdedigen als de textielindustrie zich er als tegenstander mee gaat

---

⁸¹ Ibidem, 374.

⁸² Child, *A New Discourse on Trade*, 135.

⁸³ Ibidem, 26.

⁸⁴ S. Child, *A Discourse of the Nature, Use and Advantages of Trade* (Londen 1694) 14, 30.

⁸⁵ Davenant, *An Essay on the East-India Trade*, 7.

⁸⁶ Cary, *A Discourse Concerning the East-India-Trade*, 2.

⁸⁷ Ibidem, 3 en ook bevestigd in Anoniem, *Reasons Humbly Offered for the Pasing a Bill*, 4.

⁸⁸ P.J. Cain en A.G. Hopkins, 'Gentelmanly Capitalism and British Expansion Overseas I. The Old Colonial System, 1688-1850', in: *The Economic History Review* 39-4 (1986) 510.

bemoeien en blijken er verschillende stromingen tegenover elkaar te staan.

De verdedigers en aanhangers die ik heb gebruikt in de pamfletten zijn, op de anonieme na, in te delen qua politieke voorkeur in Whig en Tory. Zo waren Sir Josiah Child en Charles Davenant vooraanstaande Tory aanhangers en Lord Godolphin, die de koning adviseerde om de compagnie met rust te laten, kan ook met de Tories geassocieerd worden.⁸⁹ Daarentegen was John Cary een Whig-prominent en zijn Thomas Papillon zijn argumenten ook in te delen in het kamp van de Whigs.⁹⁰ Het eerste probleem komt al op bij de naam van Thomas Papillon, degene die de compagnie nog zo vervent verdedigde toen hij er zelf bestuurder was. Zijn latere tegenstand tegen de compagnie valt beter te verklaren met wraak of jalouzie-motieven, dan met partij-ideologische standpunten, omdat hij onenigheid had met zijn oude vriend Josiah Child. Daarnaast waren veel van de oprichters van de nieuwe compagnie sterk verbonden met de Bank of England, terwijl Whigs als Cary en Locke geen voorstanders van deze bank waren, omdat ze vonden dat er door de bank veel te veel geld vanuit de landelijke gebieden naar Londen stroomde.⁹¹ Daarentegen was Edmund Bohun, die de textielindustrie verdedigde, een Tory.⁹² Naast dat er geen duidelijk onderscheid tussen twee economische programma's bleek te bestaan, was er dus ook helemaal geen eenduidige aanval vanuit het Whig kamp op de compagnie. Hoewel veel Whigs de compagnie aanvielen, behoort deze aanval niet alleen vanuit een partijpolitieke hoek bekeken te worden.

De aanvallen op de compagnie lijken een veel pragmatischere kant te hebben. Net zoals Thomas Papillon lijken de verschillende partijen vooral hun eigen gewin na te streven en die van de economische sector waarin ze actief waren. Een anoniem pamflet uit 1693 stelde dan ook dat de aanvallen van de compagnie vooral kwamen van mensen die wilden meeprofiteren van de handel. Deze anonieme auteur zette dan ook vooral de handelaren tegenover de landelijke klasse en maakte hierin geen onderscheid tussen de Oude en Nieuwe compagnie. Deze wilden namelijk volgens de auteur hetzelfde: geld verdienen door middel van de handel met de Oriënt.⁹³ De strijd rondom de *interlopers* en de compagnie valt dan ook meer te typeren als een strijd van handelaren rondom de handel van de Oriënt. En zijn deze beide partijen tegenover de binnenlandse textielindustrie te

---

⁸⁹ Thomas, *Mercantilism and the East-India Trade*, 18 en C. Rose, *England in the 1690s*, 148; J. Hoppit, 'Davenant, Charles' (versie mei 2006), <http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/7195> (7 januari 2011).

⁹⁰ P. Gauci, 'Papillon, Thomas' (versie januari 2008), <http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/21247> (7 januari 2011); K. Morgan, 'Cary, John' (versie oktober 2007), <http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/4840?docPos=3> (7 januari 2011)

⁹¹ Rose, *England in the 1690s*, 135.

⁹² G. Kemp, 'Bohun, Edmund', (versie 2004), <http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/2772> (7 januari 2011)

⁹³ Anoniem, *The East-India Trade* (Londen 1693), 1.

plaatsen. Na de Glorious Revolution was er een duidelijk trend om de eigen exportproducten voorrang te geven boven die van de import⁹⁴, waar de nieuwe compagnie natuurlijk ook tegen was. Niet partij-ideologische programma's die rechtlijnig tegenover elkaar stonden, maar eigen gewin, verdediging van verschillende bedrijfssectoren verbonden met partijstrijd blijken een logischere motivatie te zijn geweest voor de verschillende partijen. Natuurlijk moet hierin ook weer de nuance in worden gemaakt dat er wel mensen waren zoals John Cary, die de compagnie aanvielen omdat ze heilig geloofden in de protectie van de binnenlandse markt, waar ze zelf ook handel in dreven. De argumenten werden echt niet voor niets gebracht onder de noemer van dat hun handel het beste was voor de natie, om het eigen gewin kenmerk er uit te filteren.

---

⁹⁴ J.V.C. Nye, *War, Wine, and Taxes: The Political Economy of Anglo-French Trade, 1689-1900* (Princeton, 2007) 45.

Hoofdstuk 4: Impact van de Glorious Revolution op de economische positie van de East India Company

Naast grote politieke gevolgen had de Glorious Revolution ook omvangrijke gevolgen voor de economische positie van de compagnie. Al snel nadat Willem III op de troon kwam besloot hij met Engeland de oorlog te verklaren aan de Fransen en werd Engeland betrokken bij de oorlog op het continent. Deze oorlogsverklaring had ook grote gevolgen voor de East India Company. Hoewel ze onder Karel II ook al twee zeeoorlogen met de Republiek had overleefd, waren dat relatief kleinschalige oorlogen vergeleken met de Negenjarige Oorlog. Negen jaren lang had de compagnie te kampen met de verregaande consequenties van deze strijd. Naast onveilige vaarroutes voor haar schepen dankzij de kaapvaart van de Fransen, werd het steeds lastiger om aan de edelmetalen te komen die nodig waren voor de handel met de Oriënt. En dat terwijl ze er financieel al niet zo goed voorstond na het verlies van de oorlog in India en te kampen had met politieke tegenslagen.

Toen Engeland zich met de Negenjarige Oorlog ging bemoeien ging het economisch gezien al wat minder dan de jaren daarvoor, wat al terug te zien was in de financiële crisis van 1693 in Londen. Met het uitbreken van de oorlog kreeg Engeland dan ook te maken met een algemene verslechtering van de handel, mede omdat het door de staat werd verboden om nog met Frankrijk te handelen.⁹⁵ Hoewel de compagnie wel producten her-exporteerde naar Frankrijk, was dit voor haar niet zo'n heel groot probleem. Het verbod op Franse producten had in 1678 namelijk al laten zien dat zoiets juist in haar voordeel kon spelen, omdat het de vraag naar soortgelijke Aziatische producten deed toenemen. Een groter probleem voor de compagnie was dat er door de oorlog grote geldbedragen vanuit Engeland naar het continent stroomde om de oorlog te kunnen betalen. Hierdoor ontstond er een schaarste aan edelmetalen die de compagnie nodig had voor haar handel.⁹⁶ Uit een onderzoek van Stephen Quinn blijkt dan ook dat de oorlogsjaren ervoor zorgden dat meer geld werd geleend aan de overheid, ten kostte van de private sector.⁹⁷ Er stroomde niet alleen veel geld weg, er kwam ook minder binnen, omdat door de oorlog de toestroom van zilver en goud vanuit het continent naar Engeland werd tegengehouden.⁹⁸ De schaarste van edelmetalen zorgde ook nog eens voor een inflatie van de munt, wat haar handelspositie in Indië verslechterde. Hoe duurder de Engelse munt was, hoe minder producten de compagnie met hetzelfde geld kon aanschaffen. Charles Davenant onderstreept in zijn essay uit 1696 dan ook dat de oorlog slecht was voor de handel van de

---

⁹⁵ *Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1689-90*, red. W.J. Hardy (Londen, 1895) 138.

⁹⁶ Rose, *England in the 1690s*, 137.

⁹⁷ S. Quinn, 'The Glorious Revolution's Effecton on English Private Finance: A Microhistory' in *The Journal of Economic History* 61 (2001) 612.

⁹⁸ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 164.

compagnie, mede door de schaarste van edelmetalen.⁹⁹

Naast een probleem rondom het verkrijgen van genoeg edelmetalen om handel met Azië te drijven, was het door de oorlog ook nog een stuk gevaarlijker geworden om deze handel uit te voeren. De Fransen gingen namelijk al vroeg in de oorlog over op de strategie van de *guerre de course*. Met deze strategie hadden de Fransen als doel de Engelse en Nederlandse overzeese handel zoveel mogelijk schade toe te brengen door middel van kaapvaart.¹⁰⁰ Omdat er toch op één of andere manier langs Frankrijk moest worden gevaren om in Azië te komen, had de East India Company veel last van deze strategie. De compagnie verloor door de oorlog veel schepen en rijke ladingen aan de Fransen, wat veel terug te vinden is in brieven, pamfletten en nieuwsbrieven uit die tijd. Zo stond in een nieuwsbrief aan Thomas Errington dat de Oost-Indiëvaarder *Berkely Castle*, met een waarde van 150.000 pond aan goederen, door de Fransen was aangevallen en geplunderd.¹⁰¹ En werd in een brief aan de *Lord Ambassador* Williamson vermeld dat er bij het uitvaren van de schepen van de compagnie in 1697 twee schepen verloren waren gegaan, wat een verlies van 70.000 pond met zich mee had gebracht.¹⁰² De verliezen van de compagnie waren in de eerste jaren al snel zo groot dat ze keer op keer bij de staat het verzoek moest indienen om geëscorteerd te worden in konvoeien om veilig vijandelijk gebied te kunnen doorkruizen. Zo diende de compagnie bijvoorbeeld op 15 november 1695 een petitie in met de vraag om bescherming van haar schepen, nadat haar te oren was gekomen dat de Fransen meerdere squadrons naar Indië hadden gestuurd om rijk beladen Oost-Indiëvaarders te plunderen.¹⁰³ De Engelse en Nederlandse marine kon natuurlijk niet op elk gewenst moment aan deze verzoeken voldoen en had zelf ook te maken met verliezen. De compagnie moest dan zelf ook bijdragen aan deze konvoeien, in de vorm van het afdragen van een aantal van haar schepen aan de marine, voor het voeren van zeeslagen en konvoeien van handelsschepen. De Oost-Indiëvaarder *George* werd bijvoorbeeld al in het begin van de oorlog in gebruik genomen als oorlogsschip.¹⁰⁴ De kaapvaart van de Fransen en de consequenties hiervan lijkt dan ook een nog groter probleem voor de compagnie te zijn geweest dan de schaarste van edelmetalen.

De economische moeilijkheden van de compagnie zijn duidelijk terug te vinden in de verzamelden gegevens van Chaudhuri over de totale import en export van de compagnie rondom de

---

⁹⁹ Davenant, *An Essay on the East-India Trade*, 19, 52.

¹⁰⁰ Rose, *England in the 1690s*, 128.

¹⁰¹ *Calendar of State Papers, Domestic Series, of the reign of William III. July 1-Dec. 31, 1695 and Addenda, 1689-1695*, red. W.J. Hardy (Londen, 1908) 249.

¹⁰² *Calendar of State Papers, Domestic Series, of the reign of William III. January 1-December 31 1697*, red. W.J. Hardy (Londen, 1927) 228.

¹⁰³ *Calendar of State Papers 1695 en Addenda*, 100.

¹⁰⁴ *Calendar of State Papers 1689-90*, 143.

oorlogsjaren. Zo werd er vooral de eerste oorlogsjaren bijna niets geëxporteerd naar Indië. De waarde van de export in de jaren 1689 en 1690 was maar 8.253 en 10.239 pond. Deze extreme laagte in de eerste oorlogsjaren valt te verklaren doordat de compagnie in deze jaren naast de oorlog op het continent, en de eerste gigantische geldbedragen die daarvoor moesten worden opgehaald, ook nog eens te maken had met de gevolgen van de oorlog met het Mogoelrijk, waardoor ze bijna geen toegang had tot haar factorijen in India. De daaropvolgende oorlogsjaren steeg de export wel weer, maar bereikte alleen in 1696 een daadwerkelijke hoge waarde van 393.621 pond, waarna het in 1697 in het laatste heftige oorlogsjaar terugkelderde naar 57.759 pond. Wat te verklaren valt met grote verliezen in dat jaar door de kaapvaart van de Fransen. De import was in de periode van de oorlogsjaren nog dramatischer dan de export. De gehele oorlogsperiode kwam de waarde van de import niet eens op de helft van de waarde van de vooroorlogse jaren. In 1687 kwam er namelijk nog voor 340.380 pond aan goederen binnen en was deze import in 1692 gekelderd naar een dieptepunt van 26.386 pond en werd er maar in de helft van de oorlogsjaren boven de 100.000 pond aan goederen binnengehaald. Direct na de Vrede van Rijswijk was er dan ook een directe opleving van de handel en steeg de export en import van de compagnie naar vooroorlogse proporties en bleven zich in een stijgende lijn voorzetten. Het uitbreken van de Spaanse Succesieoorlog gooide echter weer roet in het eten en destabiliseerde de handel opnieuw. Deze keer waren de verliezen van de compagnie echter minder groot dan de Negenjarige Oorlog.¹⁰⁵

Het is duidelijk dat de oorlog grote economische consequenties had voor de East India Company. Moeilijker is het verband te vinden tussen de politieke en economische positie van de compagnie. Hoewel het jaar na de opheffing van het monopolie door het parlement de import van de compagnie sterk verminderde vergeleken met het voorgaande jaar van 79.322 naar 28.949 pond, lijkt het geen langdurige effect te hebben op de compagnie omdat de jaren daarop de import gewoon weer steeg.¹⁰⁶ Waarschijnlijk heeft het wel invloed gehad op de import van de compagnie, maar konden de *interlopers* de compagnie nog niet veel schade toebrengen omdat ze natuurlijk zelf ook te maken hadden met de gevolgen van de oorlog. Ook uit de jaren nadat de concurrerende compagnie was opgezet zijn weinig gegevens te halen die bevestigen dat de compagnie hierdoor economisch in de problemen kwam, omdat in de naoorlogse jaren de import en export gewoon steeg.¹⁰⁷ Het kan natuurlijk dat de import en export van de compagnie nog groter was geweest als ze niet politiek verzwakt was geweest, maar het kan ook zo zijn geweest dat de markten in Azië en Europa gewoon groot genoeg waren voor twee Engelse compagnieën, zoals de markten ook groot

---

¹⁰⁵ Chaudhuri, *The Trading World of Asia and the English East India Company*, 507-512.

¹⁰⁶ *Ibidem*, 507-512.

¹⁰⁷ *Ibidem*, 507-512.

genoeg waren om de Engelse, Nederlandse en Franse compagnieën op te vangen. Hier zou echter verder onderzoek naar moeten worden gedaan om een duidelijk antwoord op te verkrijgen. Helemaal omdat de compagnieën niet voor niets fuseerden om sterker te staan in de handel.

De Negenjarige Oorlog heeft klaarblijkelijk grote gevolgen gehad voor de handel van de East India Company. Ten eerste ontstond er dankzij de oorlog een schaarste aan edelmetalen door een *outdrain* van de Engelse munt naar het continent en belemmering van de toevoer van deze edelmetalen. Deze schaarste van edelmetalen maakte het niet alleen moeilijker voor de compagnie om genoeg van deze edelmetalen te bemachtigen om handel te kunnen drijven, maar maakte deze handel ook nog eens duurder omdat er inflatie op de Engelse munt was ontstaan. Ten tweede was het ook nog eens moeilijker en gevaarlijker geworden om schepen naar Indië te sturen of terug te sturen door de *guerre de course* van de Fransen, die de compagnie veel schepen en geld heeft gekost. De economische gevolgen van de oorlog zijn duidelijk, de interactie tussen haar economische en politieke positie is echter een stuk onduidelijker. De economische gevolgen van haar veranderlijke politieke positie zijn moeilijk terug te lezen in de cijfers. Het is dan ook aannemelijker dat deze relatie andersom lag. Namelijk, dat een verslechtering van de economische positie bij heeft gedragen aan een verslechtering van haar politieke macht. Zo gebruikte de *interlopers* de verloren oorlog van de compagnie tegen het Mogoolrijk en de daarbij komende economische gevolgen als extra argument om de compagnie aan te vallen.¹⁰⁸ Hoe kan een compagnie die geen handel weet te genereren goed zijn voor het geheel van de natie? De nadruk moet hierbij echter wel blijven te liggen op 'bijdragen'. Hoewel er een zekere relatie tussen de economische en politieke positie valt te ontdekken, had de verslechtering van de economische positie van de compagnie waarschijnlijk meer invloed op haar politieke positie dan andersom.

---

¹⁰⁸ Bruce, *Annals of the East-India Company*, deel III, 75.

Conclusie

Waar de East India Company onder de Stuarts vooral in een periode van vooruitgang zat op economisch en politiek gebied, veranderde dit door de Glorious Revolution. Onder de Stuarts had de compagnie het voor elkaar gekregen om haar politieke positie alsmaar te verstevigen. Door middel van een sterke lobby en gezamenlijke belangen waren het Engelse koningshuis en de compagnie sterk naar elkaar toegegroeid, wat terug te zien is in de herbevestigingen van haar koninklijke charter en zelfs uitbouw van haar privileges onder Karel II en Jacobus II. Omdat de Hollanders onder de Stuarts juist één van de grootste tegenstanders van de compagnie waren, werd de machtsovername van de stadhouder van de Republiek in Engeland met argusogen aangezien. De verwachte aanval op de compagnie kwam echter niet van de Hollanders en Willem III, maar vanuit de Engelsen zelf en het parlement.

Waar de compagnie onder Karel II en Jacobus II de Engelse *interlopers* relatief makkelijk onder controle wist te houden dankzij koninklijke steun, zagen deze *interlopers* dankzij de Glorious Revolution opeens mogelijkheden om het monopolie van de compagnie via het parlement aan te vallen. De gevolgen voor de binnenlandse politieke positie waren voor de compagnie dan ook groot. Na verschillende aanvallen dankzij de steun van Willem III en een harde lobby te hebben afgeslagen, besloot het parlement in 1694 om het monopolie van de compagnie onwettig te verklaren. In 1698 ging ook Willem III overstag door een nieuwe compagnie toe te staan, een gebeurtenis die de compagnie noodlottig had kunnen worden. Toen de compagnie naast de georganiseerde *interlopers* ook nog eens in conflict raakte met de binnenlandse textielabrikanten, wat in 1700 leidde tot een verbod op het dragen en importeren van een grote hoeveelheid Indiase textielsoorten leek het einde daadwerkelijk inzicht. Dankzij slim spel van de compagnie en doorzettingsvermogen werd de nieuwe compagnie echter buitenspel gezet en werd in 1702 besloten om met elkaar te fuseren. In 1709 was de fusie compleet en was de compagnie haar machtspositie opeens weer een heel stuk sterker.

Het besluit in 1702 tussen de oude en de nieuwe compagnie om te fuseren was niet alleen belangrijk voor het voortbestaan van de East India Company, maar laat ook zien dat de strijd rondom de compagnie niet een strijd was tussen twee verschillende economische programma's van Tories en Whigs. Veel geschreven pamfletten en essays geschreven voor en na de Glorious Revolution geven een goed beeld van hoe er in die tijd daadwerkelijk over de handel, economie en East India Company werd gedacht. Hieruit valt op te maken dat de economische programma's die Steve Pincus voorlegt niet rechtlijnig tegenover elkaar te plaatsen zijn en kwamen de aanvallen op de compagnie vanuit verschillende kampen. Hoewel veel van de tegenstanders Whigs waren, blijkt uit de pamfletten en

biografische gegevens dat hun tegenstand tegen de compagnie niet alleen voortkwam uit partijstrijd, maar ook pragmatisch redenen had, die gericht waren eigen gewin of verdediging van verschillende bedrijfssectoren. Partijideologie had hier weinig mee te maken.

In tegenstelling tot haar politieke positie had de compagnie al wel voor de Glorious Revolution te maken met een economische terugval. Vanaf 1683 was mede dankzij een financiële crisis een achteruitgang in de handel opgetreden. Toen de compagnie in 1688 ook nog eens een oorlog begon met het Mogoelrijk, en deze verloor, zat de compagnie in een financieel nog slechtere situatie. Hoewel de vergane oorlog met het Mogoelrijk financieel al slecht uitpakte, kwam daar ook nog eens de Negenjarige Oorlog op het continent bij. Deze oorlog zorgde voor een schaarste aan edelmetalen dankzij de *outdrain* van de Engelse munt naar het continent. Het gevolg hiervan was inflatie, waardoor de handelspositie van de compagnie in India verslechterde en ze minder makkelijk kwam aan edelmetalen die nodig waren voor deze handel. Een ander verregaand gevolg van de oorlog was dat de compagnie te maken kreeg met een *guerre de course* van de Fransen, waardoor haar vaarroute gevaarlijker was geworden. Deze *guerre de course* heeft de compagnie dan ook veel schepen en rijke ladingen gekost. De gevolgen van de oorlog zijn dan ook duidelijk af te lezen in de terugloop aan import en export van de compagnie.

De verslechtering van de economische situatie heeft naar alle waarschijnlijk bijgedragen aan de veranderingen in politieke positie van de compagnie. De penibele financiële situatie van de compagnie na de oorlog met het Mogoelrijk gaf haar binnenlandse tegenstanders een extra argument en houvast om in te brengen tegenover het parlement. Naar alle waarschijnlijk werkte de relatie ook andersom en zorgde het verlies van haar monopolie en groei van de concurrentie voor een minder snel economisch herstel van de compagnie na de oorlog, dan dat ze met haar oude privileges had kunnen realiseren. Om hier volledige duidelijkheid over te krijgen, zal echter extra onderzoek naar moeten worden gedaan. Vooral in het opzicht van hoe de markten van India en Europa werkten in die tijd en of hierin plaats was voor meer concurrentie of dat de markt al verzadigd was.

De Glorious Revolution heeft in ieder geval wel een grote impact gehad op de binnenlandse politieke positie van de compagnie en haar economische situatie. Ze kwam politiek en economisch in een zeer penibele positie terecht en wist pas op het allerlaatste moment het tij te keren. Het einde van de oorlog en het aangaan van de strijd met de nieuwe compagnie gaven de bestuurders nieuwe moed en zorgden er in 1709 met de fusie uiteindelijk voor dat de compagnie er politiek weer sterk voor stond. Vanuit deze positie zou de compagnie zich halverwege de achttiende eeuw doorontwikkelen tot de machtigste Europese handelscompagnie in Azië.

Bibliografie:

Primaire Bronnen:

Anoniem, *An Answer to the most material objections against the bill for restraining the East-India wrought silks* (Londen 1699).

Anoniem, *Proceedings by Parliament, in Relation to Bribery* (1694).

Anoniem, *Reasons Humbly Offered for the Pasing a Bill for the Hindering the Home Consumption of East-India Silk, Bengals: And an Answer to the Author of Several Objections Against the Said Bill, in a Book, Entitled, An Essay on the East-India Trade.* (Londen 1697).

Anoniem, *The Case of the East India Company* (1694).

Anoniem, *The East-India Trade* (Londen 1693).

Carry, J., *A Discourse Concerning the East-India-Trade* (1699).

Carry, J., *A Reply to a Paper Delivered to the Right Honourable the Lords Spiritual and Temporal, Entitled, the Linnen-drapers Answer to That Part of Mr. Cary's Essay on Trade That Concerns the East-India Trade* (Londen 1700).

Child, S., *A Discourse of the Nature, Use and Advantages of Trade* (Londen 1694).

Child, S., *A New Discourse of Trade* (Londen 1693).

Child, S., *The Great Honour and Advantage of the East-India Trade to the Kingdom* (Londen 1697)

Davenant, C., *An Essay on the East-India Trade* (Londen 1696).

Davenant, C., *Some Reflections on a Pamphlet Intituled, England and East-India Inconsistent in Their Manufactures* (Londen 1696).

Edmund Bohun, *An Essay on Wool and Woollen Manufacture, for the Improvement of Trade, to the Benefit of Landlords, Feeders of Sheep, Clothiers, and Merchants. In a letter to a member of Parliament* (Londen 1692).

Papillon, T., *The East-India-Trade: A Most Profitable Trade to the Kingdom. And Best Secured and Improved in a Company, and a Joint-Stock* (Londen 1677).

Bronnenuitgaven:

Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1689-90, red. W.J. Hardy (Londen, 1895).

Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1691-92, red. W.J. Hardy (Londen, 1900).

Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1693, red. W.J. Hardy (Londen, 1903).

Calendar of State Papers: Domestic Series, William and Mary 1694-95, red. W.J. Hardy (Londen 1906).

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the reign of William III. July 1-Dec. 31, 1695 and Addenda, 1689-1695, red. W.J. Hardy (Londen, 1908).

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the reign of William III. January 1-December 31 1697, red W.J. Hardy (Londen, 1927).

Internetbronnen:

allemaal ingezien op 7 januari

Gauci, P., 'Papillon, Thomas' (versie januari 2008)

<http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/21247>

Grassby, 'Child, Sir Josiah' (versie januari 2008),

<http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/5290?docPos=7>

Hoppit, J., 'Davenant, Charles' (versie mei 2006)

<http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/7195>

Kemp, G., 'Bohun, Edmund', (versie 2004)

<http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/2772>

Morgan, K., 'Cary, John' (versie oktober 2007)

<http://www.oxforddnb.com.proxy.library.uu.nl/view/article/4840?docPos=3>

Secundaire literatuur:

Auber, P., *An analysis of the constitution of the East-India Company, and of the laws passed by parliament, For the Government of their affairs, At home and Abroad, to which is prefixed, a brief history of the company, and the rise and progress of British power in India.* (Londen, 1826).

Brewer, J., *The Sinews of Power: War, Money and the English State, 1688-1783* (Londen 1989).

Bruce, J., *Annals of the East-India Company, from their establishment by the Charter of Queen Elizabeth, 1600, to the union of the London and English East India Companies, 1707-8* (Londen, 1810).

Deel II

Bruce, J., *Annals of the East-India Company, from their establishment by the Charter of Queen Elizabeth, 1600, to the union of the London and English East India Companies, 1707-8* (Londen, 1810).

Deel III

Cain, P.J., en Hopkins, A.G., 'Gentlemanly Capitalism and British Expansion Overseas I. The Old Colonial System, 1688-1850', in: *The Economic History Review* 39-4 (1986) 501-525.

Chaudhuri, K. N., *The trading world of Asia and the English East India Company, 1660-1760* (Cambridge, 1978).

Chaudhuri, K.N., 'Treasure and trade balances: the East India Company's export trade, 1660-1720', in: *Economic History Review* 21-3 (1968) 480-502.

Chaudhuri, S., *Trade and commercial organization in Bengal, 1650-1720 : with special reference to the English East India Company* (Calcutta, 1975).

Davis, R., *English Overseas Trade 1500-1700* (Londen, 1973).

Fisk, H. E., *English public finance from the revolution of 1688 : with chapters on the Bank of England* (New York, 1920).

Mukherjee, R., *The rise and fall of the East India Company: a sociological appraisal* (New York, 1974).

Nye, J.V.C., *War, Wine, and Taxes: The Political Economy of Anglo-French Trade, 1689-1900* (Princeton, 2007).

Lawson, P., *The East India Company: A History* (Londen, 1993).

Pincus, S., *1688: The first modern revolution* (New Haven, 2009).

Rose, C., *England in the 1690s: revolution, religion and war* (Oxford, 1999).

Sherman, A.A., 'Pressure from Leadenhall: the East India Company lobby, 1660-1678', in: *Business History Review* 50-3 (1976) 329-355.

Thomas, P.J., *Mercantilism and the East India trade* (Londen, 1926).

Quinn, S., 'The Glorious Revolution's Effect on English Private Finance: A Microhistory, 1680-1705' in *The Journal of Economic History* 61 (2001) 593-615.